

Terugblik

Rekenkamer Zaanstad

Overzicht van onderzoeken en aanbevelingen 2014-2018

AUGUSTUS 2018

Op verzoek van de raad blikt de Rekenkamer Zaanstad met deze rekenkamerbrief terug op de afgelopen bestuursperiode. Het bevat een overzicht van de onderzoeken en bijhorende aanbevelingen tussen maart 2014-2018.

Geachte leden van de gemeenteraad,

Tijdens onze kennismaking in het Zaanstad Beraad van 26 april 2018 heb ik toegezegd u te informeren over de aanbevelingen die de afgelopen jaren door de Rekenkamer Zaanstad zijn gedaan. Met deze rekenkamerbrief blik ik daarom terug op de afgelopen bestuursperiode 2014-2018.

Tussen maart 2014 en maart 2018 zijn de volgende onderzoeken gepubliceerd:

- Zaanstad en HVC (mei 2014)
- Transformatie zorg voor de jeugd (februari 2015)
- Opvolgingsonderzoek riolering in Zaanstad (juni 2016)
- Zicht op de financiële positie (september 2016)
- Grip op samenwerkingsverbanden (september 2017)

Deze rekenkamerbrief bevat per onderzoek een korte weergave van de inhoud en uitkomsten en vervolgens de daaruit voortvloeiende aanbevelingen. Deze aanbevelingen zijn in eerste instantie geformuleerd voor de specifieke beleidsterreinen, waarop de onderzoeken betrekking hebben. Het gaat om uiteenlopende onderwerpen en daarmee om diverse aanbevelingen. Tegelijkertijd zien we op hoofdlijnen ook overeenkomsten. Zo is het betrekken van de raad en de kwaliteit van de informatievoorziening een terugkerend thema. Daarnaast zijn de aanbevelingen vaak gericht op adequaat monitoren, periodiek evalueren en tijdig actualiseren. Ook komt het gezamenlijk optrekken met andere gemeenten en onderling van elkaar leren in meerdere aanbevelingen terug. Een aantal aanbevelingen houdt tot slot verband met een beter zicht op de interne en samenwerkingsstructuren en op risico's. De aanbevelingen uit de afgelopen bestuursperiode concentreren zich kortgezegd rondom 'het vergroten van grip'.

Het is voor u overigens goed om te weten dat wij in onze jaarverslagen, die u ter kennisname ontvangt, steeds verantwoording afleggen over de uitgevoerde onderzoeken uit het desbetreffende jaar. Twee à drie jaar na publicatie van een rapport beoordelen wij vervolgens door middel van een opvolgingsonderzoek in hoeverre de aanbevelingen door het college zijn uitgevoerd. Het college zelf rapporteert in het gemeentelijk jaarverslag ook over de stand van zaken bij de opvolging van onze aanbevelingen (Bijlagen/Voortgang opvolging auditaanbevelingen/Onderzoeken Rekenkamer Zaanstad).

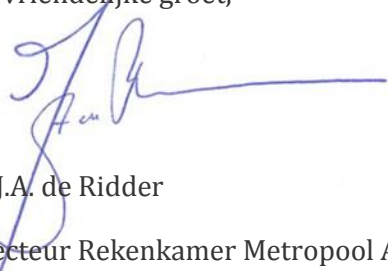
Na de bestuurswisseling heeft de Rekenkamer Zaanstad verder nog gewerkt aan twee activiteiten: een verkenning naar het cultuurcluster en een opvolgingsonderzoek naar de ontwikkeling van fiscale bezwaren. De stand van zaken bij deze activiteiten is als volgt. De uitkomsten van de verkenning naar het cultuurcluster, gericht op de participatie van instellingen en de toekomstige exploitatie van het gebouw, heeft u in april 2018 reeds ontvangen (zie <https://www.rekenkamer.amsterdam.nl/lopend-onderzoek/beheersing-grote->

projecten-cultuurcluster/). Voor de nadere invulling van het onderzoek hebben wij willen wachten op de uitkomst van het referendum van 20 juni 2018. Op korte termijn zal ik u hierover verder informeren. Het opvolgingsonderzoek naar de afwikkeling van fiscale bezwaren bevindt zich momenteel in de wederhoorfase en de publicatie wordt na het zomerreces verwacht.

Indien u nog vragen heeft over de rekenkamer of over één van onze onderzoeken kunt u altijd contact met mij opnemen.

Ik vertrouw erop u hiermee in voldoende mate te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

dr. J.A. de Ridder

directeur Rekenkamer Metropool Amsterdam

Inhoudsopgave

Overzicht onderzoeken bestuursperiode 2014-2018	4
1 Zaanstad en HVC (mei 2014)	4
2 Transformatie zorg voor de jeugd (februari 2015)	8
3 Opvolgingsonderzoek riolering in Zaanstad (juni 2016)	10
4 Zicht op de financiële positie (september 2016)	13
5 Grip op samenwerkingsverbanden (september 2017)	15

Overzicht onderzoeken bestuursperiode 2014-2018

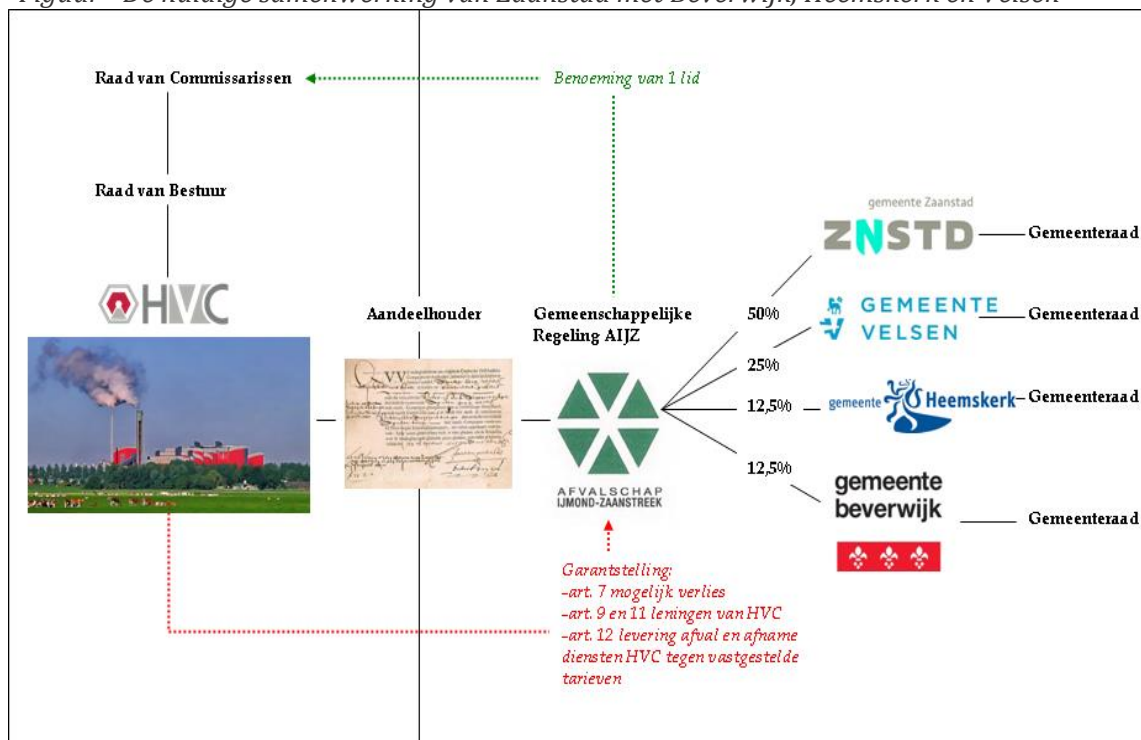
Met deze rekenkamerbrief wordt een overzicht gegeven van de uitgevoerde onderzoeken in de afgelopen bestuursperiode 2014-2018. Per onderzoek zal steeds eerst de inhoud en de uitkomsten van het onderzoek kort worden beschreven. Vervolgens worden de daaruit voortvloeiende aanbevelingen weergegeven. Afsluitend is telkens de link opgenomen waar het volledige onderzoek op onze website is terug te vinden.

1 Zaanstad en HVC (mei 2014)

Inhoud en uitkomsten onderzoek

De Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC) is een structuurvennootschap in eigendom van 48 gemeenten en 6 waterschappen. Dit onderzoek richtte zich op de hoedanigheid en effectiviteit van de gemeentelijke betrokkenheid bij de HVC. Door zeventien rekenkamer(commissie)s is een gemeenschappelijk onderzoek verricht naar de relatie tussen de HVC en haar aandeelhouders. De gemeente Zaanstad, Beverwijk, Heemskerk en Velsen hebben de rol van aandeelhouder beledigd bij de gemeenschappelijke regeling Afvalschap IJmond Zaanstad (GR AIJZ 2007). Daarom is een aanvullend lokaal onderzoek uitgevoerd naar werking van deze GR AIJZ 2007 en de sturing en controle binnen deze gemeenten.

Figuur - De huidige samenwerking van Zaanstad met Beverwijk, Heemskerk en Velsen

Sinds de start van de samenwerking op het gebied van afvalverwerking tussen de vier gemeenten in de jaren '70 is er veel veranderd in de afspraken, het bedrijf HVC (sinds 1991) en de regionale en nationale (huis)afvalmarkt. De huidige constructie (zie figuur) is te begrijpen vanuit deze historische context, maar het is ook complex en ondoorzichtig geheel geworden. Bovendien is de directe invloed en betrokkenheid in de loop der jaren gedaald, maar zijn tegelijkertijd de risico's toegenomen vanwege het grotere aantal aandeelhouders en omdat de onderneming HVC naast rest- en gft-afvalverwerking ook is gaan opereren op de duurzame grondstoffen- en energiemarkt en meer diensten aanbiedt aan derden (niet-aandeelhouders).

Het is de vraag of de huidige constructie (nog steeds) de optimale oplossing vormt om het publieke doel van de gemeente (afvalverwerking) op een doeltreffende en doelmatige manier te bereiken. Zaanstad is aandeelhouder (met een kans op dividend en een financieel risico ter hoogte van de nominale waarde van het aandeel), opdrachtgever (met verplichte afname van diensten), ondernemer (met het financiële risico van verlies) en bank (met het financiële risico van de garantstelling voor de leningen). Deze combinatie van rollen maakt een goede sturing en controle zeer lastig, mede omdat zij tegenstrijdig kunnen zijn en niet altijd passen bij een overheidsorganisatie. Ook schiet de informatievoorziening aan de raad nog tekort.

Aanbevelingen

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- 1 *Breng de huidige constructie (inclusief de keuzes en afwegingen die hieraan ten grondslag lagen) helder in kaart en zorg dat deze kennis behouden blijft.*
Om het huidige complexe besturingsmodel voor de meer op afstandstaande bestuurders en raadsleden te verhelderen, is het nuttig om de huidige constructie van de deelneming in HVC duidelijk op papier uiteen te zetten. Het rapport van de rekenkamer kan hiervoor als eerste aanzet dienen. Vervolgens is het belangrijk om deze informatie actueel te houden en ervoor te zorgen dat toekomstige wijzigingen in de constructie bewust worden verwerkt en geborgd. Door op deze wijze het institutionele geheugen te organiseren worden (toekomstige) raadsleden, bestuurders en ambtenaren geholpen om een actievere invulling te geven van het aandeelhouderschap in HVC.
- 2 *Breng in overleg met de andere aandeelhouders de constructie in lijn met de publieke taak en maak daarbij duidelijke keuzes en afwegingen.*
Nadat de huidige constructie in kaart is gebracht, zou heroverwogen moeten worden of deze constructie nog steeds de meest effectieve en efficiënte vorm is om de publieke taak van afvalverwerking te verwezenlijken. Afspraken zijn samen gemaakt en kunnen in principe ook samen worden veranderd. Het ligt voor de hand dat er een soort van ballotageovereenkomst blijft bestaan. De regels moeten echter

wel worden aangepast. Op dit moment zijn de garantstellingen erg algemeen. Dat lijkt principieel onjuist. Gemeenteraden zijn immers de samenwerking gestart om een bepaald publiek te dienen en de garantstelling zou dan ook alleen op die activiteiten betrekking moeten hebben en zeker niet op commerciële (niet publieke) activiteiten. De ruim opgestelde garantstellingen (garantstelling voor verliezen en geldleningen en de leveringsplicht tegen door HVC vastgestelde tarieven) halen tevens alle financiële prikkels weg om een zo doelmatig en doeltreffend mogelijke organisatie na te streven. Ook de keuze voor een hoofdelijke garantstelling van iedere gemeente voor geldleningen lijkt onnodig zwaar; verdeling via een vaste sleutel, zoals afname of stemrecht, lijkt ons passender.

3 *Ga na in hoeverre de constructie in strijd is met relevante regels en pas indien nodig de constructie aan.*

Wij raden aan om in ieder geval:

- Na te gaan of Zaanstad het risico loopt om dubbel aangesproken te worden. Om onduidelijkheden en onzekerheden te voorkomen, verdient het aanbeveling om bij aanpassingen in de ballotageovereenkomst deze steeds door alle partijen opnieuw te laten ondertekenen.
- Na te gaan in hoeverre het risico bestaat dat aandeelhouders niet voldoen aan de criteria van “niet-Europees aanbesteden”. Om de risico’s goed in te kunnen schatten, is het aan te raden de jaarrekening van HVC te laten voorzien van de omzetverdeling tussen a) activiteiten voor aandeelhouders en derden en b) publieke en commerciële activiteiten.
- Na te gaan in hoeverre het risico aanwezig is dat garanties in de (nabije) toekomst zullen intreden en als gevolg daarvan er risico’s ontstaan op het gebied van ongeoorloofde (mededinging)bevoordeling en staatssteun.

4 *Stel een informatieprotocol op, dat is gericht op bewuste invloedmomenten van de stakeholders.*

De directie van HVC probeert de aandeelhouders zoveel mogelijk te betrekken bij gedelegeerde besluiten. Gezien het structuurregime van HVC is de formele invloed van de aandeelhouders niet groot. Veel informatie betekent dan al snel een overvloed aan informatie. Het zou daarom beter zijn als de aandeelhouders en gemeenteraden zich richten op de besluiten die voor hun rol als aandeelhouder er toe doen en waar het uitoefenen van invloed ook formeel, tijdtechnisch en procedureel mogelijk is. Wij bevelen dan ook aan om bewuste beïnvloedmomenten te definiëren voor zowel de AvA als de gemeenteraden. Expliciete besluitvorming kan impliciete wijzigingen voorkomen.

Om ervoor te zorgen dat de aandeelhouders en gemeenten aan dergelijke besluitmomenten een actieve invulling kunnen geven, is een verdere optimalisatie van de

informatievoorziening van belang. De informatievoorziening moet toegesneden zijn op de ontvanger, de beslissing en het besluitvormingsmoment en er zou voldoende tijd moeten worden ingeruimd om een weloverwogen besluit te kunnen nemen. Een informatieprotocol met daarin de inhoud en frequentie van de informatie aan de aandeelhouders en de wijze van communiceren kan daarbij helpen. Binnen de GR AIJZ 2007 en de gemeente Zaanstad zelf zou vervolgens ook een informatieprotocol opgesteld moeten worden over de verdere informatievoorziening aan de gemeenteraad.

5 Evalueer de verbonden partij en zorg daarbij voor een exit-strategie.

Het zou goed zijn om bij het aangaan van een nieuwe verbonden partij periodieke evaluatiemomenten in te bouwen en vooraf voorwaarden op te stellen, waartegen gemeenten onder werkbare condities uit de verbonden partij kunnen treden. Daarbij moet een balans worden gezocht tussen voldoende stabiliteit en flexibiliteit. Er kan bijvoorbeeld gekozen worden om elke verbonden partij na vijf jaar automatisch te beëindigen, waarna de deelnemende gemeenten expliciet moeten beslissen of zij de verbonden partij willen continueren.

6 Bespreek het onderzoek in de aandeelhoudersvergadering van HVC.

Het lijkt ons goed om de resultaten van het onderzoek van de rekenkamer(commissies) in de AvA te behandelen. Op basis daarvan kan een interne discussie gevoerd worden over de toekomst van HVC en de wensen van de verschillende gemeenten daarbij.

Het geniet onze voorkeur dat daarbij van alle aandeelhoudende gemeenten en waterschappen vertegenwoordigers aanwezig zijn (en dus niet alleen de vertegenwoordigers van de GR'en). Indien wijzigingen gewenst zijn, moet daarover een expliciet besluit worden genomen in de AvA en waar nodig wijzigingen in de ballota-geovereenkomst doorgevoerd worden.

Tussentijdse scan stand van zaken uitvoering aanbevelingen (november 2017)

In 2017 is met de rekenkamer(commissie)s van zeven andere gemeenten een tussentijdse scan uitgevoerd naar de opvolging van de aanbevelingen. De uitkomst voor de gemeente Zaanstad was dat de aanbevelingen reeds zijn uitgevoerd. De rekenkamer ziet om deze reden verder af van een regulier opvolgingsonderzoek.

Link

Meer informatie over het onderzoek naar HVC en de opvolgingsscan is te vinden via: <https://www.rekenkamer.amsterdam.nl/afgerond-onderzoek/aijz-gemeenten-en-hvc/>

2 Transformatie zorg voor de jeugd (februari 2015)

Inhoud en uitkomsten onderzoek

Vooruitlopend op de decentralisatie van de jeugdzorg onderzocht de rekenkamer in hoeverre er bij de vormgeving van het nieuwe jeugdzorgstelsel voldoende rekening werd gehouden met kansen en risico's om te komen tot een doeltreffende en doelmatige zorg voor de jeugd. De uitkomst was dat de gemeente dat nog beter kon doen. Positief was dat de Jeugdteams 'met volle kracht vooruit' hadden kunnen oefenen, maar tegelijkertijd moest leren van andere teams niet vergeten worden, aangezien dat juist de waarde was van de heterogeniteit van de Jeugdteams.

Aanbevelingen

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- 1 *Ontwikkel een leerprogramma waarin periodiek lessen getrokken worden van de werkwijze in de Jeugdteams.*

Beperk het leren niet tot het laten verrichten van eenmalige evaluaties, maar probeer het gaandeweg onderdeel te maken van de werkwijze en deze bij te stellen.

Denk bijvoorbeeld aan:

- het organiseren van reflectiesessies per Jeugdteam, enkele malen per jaar;
- het uitwisselen van lessen tussen de gemeente en de verschillende Jeugdteams;
- het organiseren van stedelijke leerdagen over een bepaald thema;
- het trekken van lessen uit de langer bestaande Sociale Wijkteams;
- het evalueren van de verschillende betrokken onderdelen binnen de gemeente.

Op deze manier kan gaandeweg bekeken worden op welke punten meer behoefte is aan kaders en afspraken, zonder te vervallen in meer bureaucratie. Voor een voorbeeld van een leerprogramma kan gekeken worden naar de gemeente Amsterdam die regelmatig reflectiesessies in de ouder- en kindteams organiseert, waarbij onder leiding van een externe trainer lessen worden getrokken over een bepaald thema (bijvoorbeeld de samenwerking met scholen). Ook organiseert de gemeente Amsterdam regelmatig stedelijke leerdagen over het stimuleren van eigen kracht, het herkennen van licht verstandelijke beperkingen, etc.

- 2 *Maak gebruik van de verschillen tussen de Jeugdteams om te leren wat de 'juiste dingen' zijn.*

Het feit dat de Jeugdteams veel vrijheid is gegeven bij het uitwerken van het maatwerk, biedt veel mogelijkheden om te leren. Elk team legt, mede door de verschillende organisaties die de teams trekken, zijn eigen accenten in de werkwijze. Een verschillende werkwijze per Jeugdteam is op zich niet erg en zelfs – gegeven verschillen in de wijksamenstelling – onontkoombaar. Er zijn echter ook verschillen die ontstaan door verschil in cultuur, deskundigheid en methoden van organisa-

ties. Daardoor kunnen vergelijkbare problemen per Jeugdteam soms totaal anders aangepakt worden. In die gevallen moet er geleerd worden van elkaar en moeten de uitgangspunten worden heroverwogen. In het voorjaar van 2015 wil de gemeente een besluit nemen over de financierings- en sturingsvorm van de Jeugdteams (aanbesteding of subsidie). Dat is een goed moment om via een leerproces er voor te zorgen dat er geen ‘verkeerde’ verschillen tussen Jeugdteams ontstaan en bestaan.

3 *Verhelder de regierol van de Jeugdteams.*

Concretiseer als gemeente wie de regie voert over gezinnen/jeugdigen met complexe problemen en hoe de verhouding van de Jeugdteams is ten opzichte van andere betrokkenen (Sociale Wijkteams, AMHK, etc.). Daarnaast is het goed om inhoud te geven aan de regierol. Wat houdt de regievoering precies in? Regievoering gaat verder dan het delen van informatie met elkaar.

Op basis van de literatuur^a kan regie opgedeeld worden in vier aspecten;

- Het houden van overzicht over de situatie door zichtbaar te monitoren.
- Het uitzetten en erop toezien dat een gemeenschappelijke beleidslijn gevolgd wordt.
- Het organiseren van samenwerking.
- Het afleggen van verantwoording.
- Kijk tot slot ook naar de randvoorwaarden (voldoende mensen, deskundigheid en bijvoorbeeld een calamiteitenbudget^b) en zorg dat regie daadwerkelijk kan worden gevoerd. Als de randvoorwaarden goed zijn, creëer je daarmee een bepaalde positie en status in het veld en kan de regiefunctie beter ingevuld worden.

4 *Verbeter het risicomanagement en informeer de raad transparanter over de beheersmaatregelen.*

Het gaandeweg ontwikkelen van de transformatie vraagt om transparantie richting college en raad over de omgang met risico's. Verbeter het risicomanagement door:

a Evenwichtiger inzicht in de geïnventariseerde risico's door:

- ook bij de Jeugdteams te inventariseren;
- een betere financiële inschatting van de maatschappelijke gevolgen te maken, zodat ze beter meewegen in het overzicht van financiële risico's.^a

a Zie ook: Rekenkamer Metropool Amsterdam, Gemeentelijke regie in het jeugddomein, 2012, p. 11.

b Door het verstrekken van calamiteitenbudget aan Jeugdteams kunnen zij binnen eigen beheer een doorbraak bij een casus realiseren of kunnen zij specialistische hulp zelfstandig in zetten en financieren (bij bijvoorbeeld wachtlijsten).

- b Beter overzicht van risico's door:
 - dubbelingen in het risico-overzicht te vermijden;
 - risico's te voorzien van (effectieve) beheersmaatregelen of expliciet te melden dat ze worden geaccepteerd en er geen maatregelen worden genomen;
 - in risicorapportages die voorzien zijn van beheersmaatregelen bij de risico's aan te geven wat de risicoscore voor en na inzet van beheersmaatregelen is, zodat meer inzicht ontstaat in het effect van beheersmaatregelen.

5 *Zorg dat de raad kan monitoren of aannames uitkomen.*

Nu de Jeugdteams sinds januari 2015 registreren in hetzelfde registratiesysteem, komt (als het goed is) ook informatie beschikbaar over de ingezette instrumenten en de zorgconsumptie. Op die manier kan inzichtelijk worden of belangrijke aannames werkelijkheid worden. Het is van belang dat de raad op tijd informatie krijgt over de realisatie van aannames over de inzet van preventie en eigen kracht, het verlenen van de adequate zorg en de realisatie van de beoogde kostenbesparing. Het is mogelijk dat de voordelen van een generalistische werkwijze, preventie, vroegsignalering en eigen kracht niet zo snel zichtbaar zijn en de transformatie langer duurt dan gedacht.

Link

Meer informatie over het onderzoek naar de transformatie van de jeugdzorg is te vinden via: <https://www.rekenkamer.amsterdam.nl/afgerond-onderzoek/transformatie-zorg-voor-de-jeugd-2/>

3 Opvolgingsonderzoek riolering in Zaanstad (juni 2016)

Inhoud en uitkomsten onderzoek

Met dit opvolgingsonderzoek is nagegaan in hoeverre het college uitvoering heeft gegeven aan de acht aanbevelingen uit het rapport Riolering in Zaanstad (juli 2012). Daaruit bleek dat daarvan vijf aanbevelingen op het gebied kwaliteitsgegevens, planvorming, managementinformatie en (financiële) informatievoorziening volledig waren uitgevoerd. Eén eerdere aanbeveling was daarentegen gedeeltelijk uitgevoerd: er was een samenwerkingsverband aangegaan met het hoogheemraadschap, maar de raad is hier vooraf niet actief bij betrokken. Twee aanbevelingen waren tijdens het opvolgingsonderzoek nog in uitvoering: 1) de gemeente deed nog onderzoek naar tussenliggende streefwaarden bij de doelstellingen en 2) ondanks dat het rioolbeheerbestand in toenemende mate betrouwbare en actuele informatie bevatte, zou in 2016 een nieuw registratiesysteem in gebruik worden genomen, waarbij de nieuwe gemeentelijke organisatiestructuur de betrouwbaarheid en de actualiteit van de gegevens moest waarborgen.

Aandachtspunten

Naar aanleiding van het opvolgingsonderzoek zijn nog een aantal aandachtspunten geformuleerd om het beleid, de beleidsuitvoering en de informatievoorziening rondom de riolering te verbeteren.

- 1 Stel tussentijdse streefwaarden vast voor effect- en prestatiedoelstellingen om het beleid te kunnen bijsturen.*

In het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan heeft de gemeente voor de riolerings-taak effect- en prestatiedoelstellingen vastgesteld. De gemeente doet nog onderzoek om voor de tussenliggende jaren streefwaarden te kunnen vaststellen. Het vaststellen van streefwaarden voor tussenliggende jaren is nuttig om een stagnatie in het beleidsuitvoering vroegtijdig te kunnen signaleren en zo nodig het beleid of de beleidsuitvoering te kunnen bijsturen.

- 2 Betrek de gemeenteraad bij het aangaan van samenwerkingsverbanden.*

Ten behoeve van de samenwerking in de waterketen is de gemeente Zaanstad een samenwerkingsverband aangegaan met de gemeenten in Zaanstreek-Waterland, het hoogheemraadschap en het drinkwaterbedrijf. Het college heeft de raad wel hierover geïnformeerd, maar de raad is vooraf niet actief betrokken geweest bij het aangaan van dit samenwerkingsverband. Omdat deze samenwerking grotendeels over uitvoeringsaangelegenheden gaat, is het wellicht te begrijpen dat het college de raad daarbij niet actief heeft betrokken. Dat is echter toch niet terecht. De uitvoering van een gemeentelijk taak valt onder de controlerende taak van de raad. Daarom is het belangrijk dat het college de raad in een vroegtijdig stadium actief betreft bij het vormgeven van samenwerkingsverbanden.

- 3 Borg dat in het rioolbeheerbestand betrouwbare en actuele informatie is opgenomen.*

Uit ons onderzoek blijkt dat het verbeteren van het rioolbeheerbestand aandacht heeft. Echter het college constateert zelf al dat het beter kan en moet. Mede om die reden zal in 2016 een nieuw systeem in gebruik worden genomen, waarbij de nieuwe gemeentelijke organisatiestructuur de betrouwbaarheid en de actualiteit van de gegevens zal moeten waarborgen. Dat zal ongetwijfeld leiden tot verbetering. Aan het in gebruik nemen van een nieuw systeem en een nieuwe werkverdeling zijn echter ook risico's verbonden. Het is verstandig om de invoering te monitoren, opdat tijdig bijsturing mogelijk is wanneer dat nodig blijkt te zijn. Dit is in eerste aanleg een managementverantwoordelijkheid.

- 4 Borg dat plannen tijdig worden geactualiseerd.*

De gemeente heeft de benodigde plannen voor de rioleringstaak heeft opgesteld. Bij ons opvolgingsonderzoek bleek dat de actualisatie van het Operationeel rioolbeheerplan echter wel enige vertraging heeft opgelopen. Wij denken niet dat dit komt omdat het een te grote opgave is voor de organisatie. Integendeel. Het twee

jaarlijks actualiseren van het plan kan ervoor zorgen dat de uitvoering efficiënter kan worden aangestuurd en die actualisatie zelf ook heel doelmatig georganiseerd kan worden. We zien de vertraging ook meer als een gevolg van een verkeerde prioriteitenstelling. Het is belangrijk om voortaan de uitvoering van de tweejaarlijkse actualisatie organisatorisch beter te bewaken.

5 *Analyseer de werkelijke VAT-kosten (kosten voor Voorbereiding-, Administratie-, en Toezichtkosten) voor de beoordeling van de doelmatige bedrijfsvoering.*

Om de managementinformatie te verbeteren hebben we onder meer geadviseerd om voor de VAT-kosten (kosten voor Voorbereiding-, Administratie-, en Toezichtkosten) normen te ontwikkelen. Inmiddels is over dit onderwerp een notitie opgesteld waarin voor de VAT-kosten indicatieve percentages zijn bepaald. De volgende stap is echter nog niet gezet. Projecten worden nog niet beoordeeld en gestuurd op de VAT-kosten. In het kader van kostenbewaking en vanwege het vergroten van het lerend vermogen vindt de rekenkamer het belangrijk dat de verschillen tussen de geraamde kosten en de werkelijk gerealiseerde VAT-kosten worden geanalyseerd.

6 *Stel voor de raad ten behoeve van de raad tijdig voortgangsrapportages op.*

Vanaf het jaar 2012 zijn voor het gemeentelijk rioolbeheer voortgangsrapportages opgesteld en aan de raad verstrekt. Deze rapportages houden de organisatie scherp en bieden de raad een handvat om haar controlerende functie te vervullen en zo nodig kaders bij te stellen. Uit het opvolgingsonderzoek bleek dat de rapportages niet altijd tijdig zijn opgesteld. Om kaders tijdig bij te kunnen stellen is het van belang dat de betreffende informatie bijvoorbeeld binnen 4 maanden na afloop van een jaar aan de raad wordt aangeboden.

7 *Verbreed de voortgangsrapportage voor de raad over de riooltaak met de overige vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte.*

De raad stelt voor de rioolinvesteringen jaarlijks bij de begroting het investeringsplafond vast. In ons onderzoek in 2012 constateerden we dat de raad slechts beperkt werd geïnformeerd over de uitvoering van het rioleringsbeleid. Binnen het vastgestelde investeringsplafond kon het ambtelijk apparaat schuiven met budgetten voor de vervangingsinvesteringen. Voor het optimaal aanwenden van het beschikbare investeringsbudget is dat op zich een goede zaak. Echter over de doelmatige inzet van de middelen en over majeure budgettaire afwijkingen bij investeringsprojecten werd geen of beperkt verantwoording afgelegd. Om die reden hebben we toen voorgesteld om met de raad van gedachten te wisselen over de informatievoorziening aan de raad bij de uitvoering van de rioleringstaak. Met de jaarlijkse voortgangsrapportage geeft het college inmiddels inzicht in de voortgang met betrekking tot de geleverde prestaties en in de besteding van de financiële

middelen, onder meer via een geheime bijlage waarin per investeringsproject een korte toelichting wordt gegeven op het verschil tussen het oorspronkelijk begrote bedrag en het werkelijk gerealiseerde bedrag.

In aanvulling op onze eerdere aanbeveling zouden we willen adviseren om deze rapportage te verbreden. De vervangingsinvesteringen in de riolering worden zoveel mogelijk afgestemd met de overige (vervangings-)investeringen in de openbare ruimte, zoals die in wegen en verkeer. Ook voor die vervangingsinvesteringen wordt jaarlijks een subsidieplafond vastgesteld. De verantwoording daarvan vindt plaats via de jaarrekening waarbij wordt vermeld in hoeverre het beschikbare budget is besteed en in hoeverre de onderhoudsachterstanden zijn ingelopen. Op projectniveau vindt echter geen of zeer beperkt verantwoording plaats over majeure afwijkingen tussen het oorspronkelijke investeringsbudget en de realisatie. Gelet op het feit dat investeringen in de openbare ruimte veelal voor een groot deel integraal worden gedaan, kunnen we ons voorstellen dat de voortgangsrapportage inzake de riolering wordt omgevormd tot een voortgangsrapportage voor alle investeringen in de openbare ruimte. Hiermee kan op adequate wijze verantwoording worden afgelegd over publieke middelen en biedt de raad de mogelijkheid om haar controlerende goed rol te vervullen.

Wij merken hierbij op dat zo'n rapportage niet in de plaats komt voor de actieve informatieplicht van het college. Indien er tussentijds zich ontwikkelingen voordoen, die voor de raad van belang zijn, zal het college deze moeten melden aan de raad.

Link

Meer informatie over het opvolgingsonderzoek naar de riolering is te vinden via:

<https://www.rekenkamer.amsterdam.nl/afgerond-onderzoek/opvolgingsonderzoek-riolering-zaanstad/>

4 Zicht op de financiële positie (september 2016)

Inhoud en uitkomsten onderzoek

Centrale vraag in dit onderzoek was of de jaarstukken in voldoende mate en op toegankelijke wijze zicht bieden op de financiële positie van Zaanstad. Ondanks dat de gemeente zich al geruime tijd inspant om de financiële informatie toegankelijk te maken voor een breder publiek, is het nog moeilijk om snel een compact en samenhangend beeld van de financiële positie te verkrijgen. Dat komt omdat essentiële informatie niet altijd voldoende beschikbaar of actueel is. Daarnaast is de informatie niet altijd op een toegankelijke wijze gepresenteerd: om ontwikkelingen te kunnen volgen moet informatie uit verschillende onderdelen van de jaarstukken verzameld worden of een toelichting of duiding ontbreekt, zodat informatie alsnog moeilijk te interpreteren is. Ook is het door de vrijheid die Neder-

landse gemeenten hebben bij het rapporteren over hun financiën niet goed mogelijk om een eenvoudige vergelijking met andere gemeenten te maken.

Aanbevelingen

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- 1 Verbeter waar mogelijk de beschikbaarheid en toegankelijkheid van informatie over de financiële positie met een samenhangend geheel aan kengetallen.*

Voor dit onderzoek hebben wij een raamwerk ontwikkeld dat de verschillende 'deelaspecten' van de financiële positie van een gemeente beschrijft. Door dit raamwerk toe te passen wordt systematisch aandacht gegeven aan prestaties, risico's en mogelijkheden in relatie tot de korte termijn en de lange termijn. Ook vraagt dit raamwerk expliciet om aandacht voor ontwikkelingen bij verbonden partijen en ontwikkelingen in gerealiseerde effecten, prestaties en bestedingen. Door dit raamwerk als leidraad te gebruiken kan worden bewaakt dat de uiteindelijke selectie van kengetallen daadwerkelijk een samenhangend geheel vormt.

- 2 Verbeter informatie over structurele ontwikkelingen.*

Hiervoor is het essentieel dat een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen incidentele en structurele ontwikkelingen. Hoewel het belang van het onderscheid tussen incidentele en structurele ontwikkelingen blijkt uit de verslaggevingsvoorschriften, is er geen voorschrift hoe dit onderscheid precies moet worden gemaakt. Dit biedt Zaanstad de mogelijkheid om zelf te bepalen hoe dit onderscheid moet worden gemaakt. Zo kan gekozen worden voor definities van incidenteel en structureel die in de praktijk voor Zaanstad goed toepasbaar zijn. Belangrijk daarbij is wel dat de wijze waarop het onderscheid wordt gemaakt daadwerkelijk zicht biedt op de belangrijkste lange termijn ontwikkelingen en dat deze ontwikkelingen worden geduid. Ook is het van belang dat duidelijk wordt toegelicht hoe Zaanstad precies het onderscheid heeft gemaakt.

- 3 Presenteer informatie over de financiële positie in één handzaam overzicht.*

Een handzaam overzicht maakt het een lezer mogelijk om in één oogopslag te zien of er ontwikkelingen zijn in de financiële positie die meer aandacht vragen. Ter illustratie hebben wij voor Zaanstad een instrumentenpaneel ontwikkeld waarin met behulp van kengetallen een beeld op hoofdlijnen wordt geschetst.

4 Houd oog voor het verhaal achter de cijfers.

Om als lezer eenvoudig op zoek te kunnen gaan naar het achterliggende verhaal bij een beeld op hoofdlijnen van de financiële positie van Zaanstad is het belangrijk dat het overzicht verwijzingen bevat naar relevante onderdelen van de jaarrekening of de begroting. Daarnaast adviseren wij ook om het beeld op hoofdlijnen van de financiële positie ook als zodanig in zijn geheel te becommentariëren.

5 Onderzoek of vergelijking in samenwerking met andere gemeenten mogelijk is.

Met een kleine groep is het mogelijk beter haalbaar om een meer diepgaande vergelijking van de financiële positie uit te voeren. Deze vergelijking brengt niet alleen verschillen in beeld, maar biedt ook verklaringen voor deze verschillen. Een mogelijke groep gemeenten die zich hiervoor leent is de 'peer group' die wij in dit onderzoek hebben gebruikt: Almere, Amersfoort, Breda, Dordrecht, Haarlem, 's-Hertogenbosch, Leiden, Zoetermeer en Zwolle.

Link

Meer informatie over het onderzoek naar het zicht op de financiële positie en het instrumentenpaneel is te vinden via: <https://www.rekenkamer.amsterdam.nl/afgerond-onderzoek/zicht-op-financiele-positie-onderzoek-naar-informatiewaarde-jaarstukken-zaanstad/>

5 Grip op samenwerkingsverbanden (september 2017)

Inhoud en uitkomsten onderzoek

Gemeenten voeren steeds meer taken in samenwerking met anderen uit. Dit maakt het voor raadsleden lastig om overzicht en grip te houden op de samenwerkingsverbanden. Op basis van ons onderzoek hoe dit in Zaanstad is, concluderen we dat het Zaanse college de raad op voldoende wijze ondersteunt en de raad overwegend grip heeft op samenwerkingen, maar dat er nog geen gebruik wordt gemaakt van alle mogelijkheden.

Aanbevelingen

Bij onze aanbevelingen maken we onderscheid tussen aanbevelingen voor de faciliterende rol van het college en aanbevelingen voor de sturende en controlerende rol van de raad.

Aanbevelingen voor het college

1 Informeer de raad op de juiste momenten en stimuleer het debat.

Een raad is vaak reactief. Ze reageert op informatie die op bepaalde momenten wordt aangeboden. Dat is zeker het geval bij samenwerkingsverbanden waarvan de processen op relatief grote afstand van de raad vorm krijgen. Het is de taak van het college om de belangrijke momenten te markeren en aan te geven waarover de raad discussie kan voeren. Dit kan op verschillende manieren, onder andere door:

- bij oprichting van samenwerkingsverbanden erop toe te zien dat er met de raad afspraken worden gemaakt over de manier waarop de raad geïnformeerd wordt over het samenwerkingsverband.
- de raad actiever te informeren bij het beëindigen van samenwerkingsverbanden.
- actiever de resultaten van (tussen)evaluaties met de raad te delen en de raad over belangrijke gebeurtenissen schriftelijk te informeren.

Het is aan de raad om deze momenten ook te benutten en het college aan te spreken als zij geen adequate informatie ontvangt op een cruciaal moment. Het kan dus gaan om vaste momenten zoals de start, heroverweging/evaluatie en beëindiging van de samenwerking. De oprichtingsfase van een samenwerkingsverband is cruciaal. Zeker omdat de gemeente vaker kiest voor een samenwerkingsvorm waar standaard weinig geregeld is over de informatievoorziening aan de raad. Voorbeelden hiervan zijn de Metropoolregio Amsterdam en de 'regeling zonder meer' Regionale Samenwerking decentralisaties sociaal domein. Daarnaast zijn er ook tussentijdse momenten waarop het college vanuit de actieve informatieplicht de raad moet informeren zodat de raad zijn oordeel kan vormen. Dit vereist zowel een andere houding van het college als van de ambtelijke organisatie: van formeel naar een houding waarin verbinding maken en leren centraal staan en er geen schroom is om een debat met de raad uit te lokken.

De informatie kan ook beter. Bij privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden ontvangt de raad te weinig informatie en bij publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden komt het voor dat er niet tijdig een correcte begroting aan de raad wordt aangeboden, waardoor de raad geen zienswijze kan afgeven. Veel informatie wordt mondeling en in vertrouwen gedeeld. In het sinds kort bestaande 'regio carré' bijvoorbeeld worden raadsleden informeel bijgepraat door de wethouder of een ambtenaar over samenwerking in de regio. Informele communicatie speelt een hele belangrijke rol bij het betrekken van mensen en het creëren van draagvlak. Het mag echter niet het enige informatiekanaal zijn van het college. Het college moet zich in ieder geval realiseren dat als er in een informeel carré een belangrijk knelpunt over een samenwerkingsverband wordt gedeeld, dit niet altijd wil zeggen dat het college voldaan heeft aan zijn actieve informatieplicht. De raad krijgt tot nu toe geen integrale, overkoepelende evaluaties over samenwerkingsverbanden. Er staan in de paragraaf verbonden partijen wel ambtelijke tussenevaluaties. Maar die zijn zeker niet uitputtend.

2 *Vul de ambtelijke monitoring beter in.*

Teneinde de raad van dienst te zijn, is het van groot belang dat de ambtelijke organisatie in Zaanstad de samenwerkingsverbanden op goede wijze monitort. Op papier hebben alle verbonden partijen een ambtelijk accounthouder die de verbonden partij monitort. De intensiteit hangt af van het risicoprofiel. Dat is begrijpelijk. Maar we zien dat nu in de praktijk het ambtelijk accounthouderschap voor de verbonden partijen met een laag of middelhoog risicoprofiel een te beperkte invulling krijgt. Voor alle verbonden partijen moet (onafhankelijk van het risicoprofiel) volgens het huidige gemeentelijke handboek minimaal eens per jaar een tussenevaluatie plaatsvinden. Tijdens de tussenevaluatie moet de gemeentelijke accounthouder (bijgestaan door de juridisch en financieel controller) kijken hoe effectief het toezichtarrangement is geweest. Bij de verbonden partijen met een laag of middelhoog risicoprofiel vinden de jaarlijkse tussenevaluaties soms helemaal niet plaats. Hierdoor is de informatie in de jaarstukken van de gemeente over de verbonden partijen niet altijd actueel en is ook onduidelijk wat de actuele risico's zijn. Dat is zorgelijk omdat een samenwerkingsverband met een middelhoog of laag risicoprofiel in de loop van de tijd toch te maken kan krijgen met ontwikkelingen die leiden tot een hoger risico.

Het twee keer per jaar aanleveren van informatie over samenwerkingsverbanden voor de P&C-cyclus is tot een rituele dans geworden. Accounthouders zouden zich ook veel meer verantwoordelijk moeten voelen om de raad daarnaast tussentijds over samenwerkingsverbanden te informeren. Dat is natuurlijk niet zo zeer onwil, maar een kwestie van prioriteiten en beschikbare tijd. Indien het college en de raad grip op samenwerkingsverbanden belangrijk vinden, moeten ambtenaren ook de tijd hebben om het accounthouderschap beter in te kunnen vullen. Een actievere invulling kan worden verkregen door uitbreiding van de ambtelijke toezichtscyclus tot alle samenwerkingsverbanden, het creëren van helderheid binnen de ambtelijke organisatie over wie de regie voert bij het monitoren van samenwerkingsverbanden (businesscontrol of de accounthouder) en het streven naar een ambtelijke organisatie voor wie de noodzaak om de raad te betrekken bij samenwerkingsverbanden vanzelfsprekend is.^c

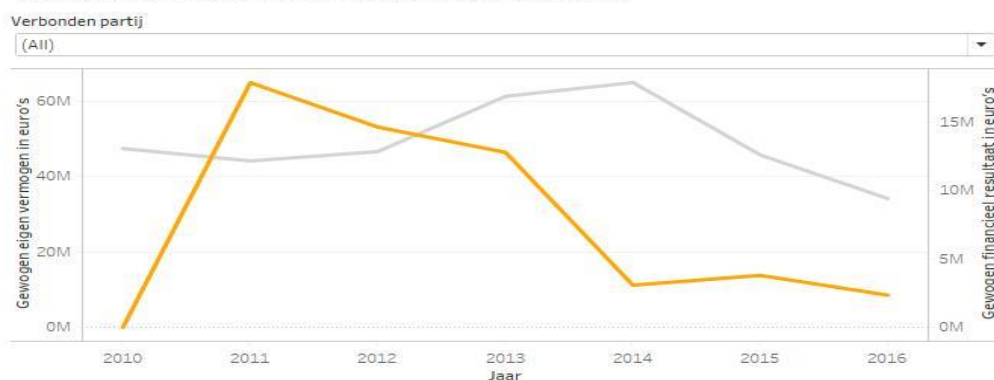
^c De Raad voor het Openbaar Bestuur zegt daarover: De taakuitoefening van samenwerkingsverbanden maakt hen actoren in de horizontale maatschappij. Wie daarin goed wil functioneren, moet investeren in de kwaliteit van de verbindingen met de samenleving. Niet omdat wet of voorschrift daarom vraagt, maar omdat de maatschappelijke positie van samenwerkingsverbanden dat eist. Dat houdt in dat samenwerkingsverbanden betrouwbaar en responsief zijn tegenover hun opdrachtgevers, het openbaar bestuur. En tegenover het publiek. Zie ook: ROB, Wisselwerking. Naar een betere wisselwerking tussen gemeenteraden en de bovengemeentelijke samenwerking, december 2015, p. 39.

3 *Verbeter de informatie in de paragraaf verbonden partijen, zodat de informatie begrijpelijker, juist en actueel is.*

De structurele informatie over verbonden partijen van het college aan de raad lijkt op het eerst gezicht toereikend. Een nadere blik leert echter dat het heel lastig is om in de grote brij van informatie snel een goed en actueel beeld van de samenwerkingsverbanden te krijgen. Dat kan beter. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld:

- Neem overige samenwerkingsverbanden op die relevant zijn, zoals de MRA. De commissie BBV beveelt aan dat naast de verplichte categorieën (gemeenschappelijke regelingen/ vennootschappen en coöperaties/stichtingen en verenigingen/overige verbonden partijen) een extra categorie ‘organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang’ op te nemen.
- Help de raad door in de paragraaf verbonden partijen meer duiding of een algemene toelichting te geven: het verhaal achter de cijfers. Geef ook aan welke informatie de raad minimaal behoort te ontvangen en wat de bevoegdheden van de raad zijn. Een heldere afbakening van samenwerkingsverbanden die relevant zijn, blijft arbitrair. Daarom is een algemene toelichting of duiding bij de paragraaf verbonden partijen van belang. Bovendien vallen nieuwe samenwerkingsvormen steeds vaker net buiten de formele definitie van ‘verbonden partijen’, waardoor het college ook geen informatie opneemt in de paragraaf verbonden partijen. In het licht van de nieuwe ontwikkeling van steeds meer lichtere vormen van samenwerking, kan het college niet volstaan met een dergelijke formele reactie omdat de raad dan steeds meer op een informatieve achterstand wordt gezet.
- Verbeter ook de informatie van elk samenwerkingsverband in de paragraaf verbonden partijen door actuele cijfers en informatie weer te geven, open transparant te zijn over het financieel belang, de beoogde effecten en de verwachte ontwikkelingen. Overweeg eventueel het eigen vermogen en financieel resultaat gewogen weer te geven. Een voorbeeld van hoe dat er uit zou kunnen zien, kunt u hieronder vinden.

De grafiek en de tabel geven per verbonden partij de ontwikkeling van het (on)gewogen eigen vermogen en het (on)gewogen financieel resultaat weer. Selecteer hieronder de gewenste verbonden partij. Door ‘(All)’ te selecteren worden de totalen van alle verbonden partijen weergegeven.

Met ‘gewogen’ wordt hier bedoeld het eigen vermogen of financieel resultaat gewogen naar de hoogte van het financiële belang van Zaanstad, dan wel de stemverhouding of het aandeel in de financiële bijdrage.

De ontwikkeling van het ongewogen eigen vermogen en financieel resultaat is hieronder weergegeven.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Eigen vermogen	2.394,4M	2.060,0M	2.922,7M	3.599,8M	3.762,6M	4.311,0M	4.616,8M
Financieel resultaat	0	455.919.000	343.029.000	299.400.786	136.676.000	244.119.596	383.743.314

4 *Actualiseer het gemeentelijk beleid voor samenwerkingsverbanden, zodat het voldoet aan de BBV-regels en het toekomstbestendig is.*

Het Zaanse beleidskader (het handboek en de spelregels voor verbonden partijen) bevat veel nuttige informatie om grip te kunnen houden op samenwerkingsverbanden. Het is echter wel enigszins gedateerd. Tegenwoordig zijn er verschillende vormen van relevante samenwerkingen. Er ontstaan daardoor situaties waarin er geen formele verplichting is om te informeren, terwijl het verstrekken van informatie aan de raad wel zinnig is. Dat vraagt om nieuwe eigen spelregels. Een nieuw beleidskader leent zich ook goed voor het opnemen van een visie op samenwerking. In de visie kan aandacht worden besteed aan de redenen om samen te werken en aan de vormgeving van de samenwerking. Daarbij zijn de democratische legitimiteit en de betrokkenheid van de raad belangrijke aandachtspunten.

Voorbeelden voor het actualiseren van het beleidskader:

- Definieer duidelijk over welke samenwerkingsverbanden het beleidskader gaat en breng een ordening aan de vele samenwerkingsverbanden aan (conform de BBV-regels). Eerder pleitten we voor het aanbrengen van orde bij samenwerkingsverbanden.^d Nu er een steeds grotere variatie aan samenwerkingsvormen ontstaat en de BBV daar ook meer ruimte voor laat, vraagt dat om meer duiding en ordening vanuit het college. Licht toe op welke manier de samenwerkingsverbanden aan de gemeente gelieerd zijn, hoe zij zich verhouden tot andere samenwerkingsverbanden (e.g. beheersmaatschappijen en de onderliggende deelnemingen) en wat de rol van de raad is.
- Ga in op de actieve informatieplicht van het college. Het gaat er niet om dit helemaal dicht te timmeren in een visie. Wel is het van belang de actieve informatieplicht en informele & formele rechten expliciet te benoemen in de visie.
- Voeg een visie toe op samenwerking: met wie wil het college samenwerken, met welke rol en in welke vorm? Stel desnoods een commissie in die daar verder over nadenkt, bijvoorbeeld op gebied van 3D's, waar sprake is van meer structurele samenwerking tussen gemeenten.
- Actualiseer het wettelijk overzicht in het beleidskader. Inmiddels zijn zowel de BBV als de Wgr vernieuwd.
- Zorg dat de toezichtscyclus overeenkomt met de praktijk: als een tussenevaluatie niet wordt uitgevoerd en niet wenselijk is, pas dan het beleid voor toezicht op samenwerkingsverbanden hierop aan.

^d Zie ons onderzoek naar de verbonden partij Huisvuilcentrale (HVC) waarbij de rekenkamer kritiek had op de verbreding van de definitie 'verbonden partij' omdat de regels van het BBV mede zijn ingesteld om een bepaalde mate van orde te creëren. Zie ook: Rekenkamer Zaanstad, *Bestuurlijk rapport Zaanstad en HVC Afstand nemen van afval*, mei 2014, p. 32.

Aanbevelingen voor de raad

1 *Wees proactief en benut de mogelijke sturingsmogelijkheden beter.*

Er zijn een aantal simpele manieren om als raad meer sturing te geven aan samenwerkingsverbanden. Het 'laaghangend fruit' kan bestaan uit:

- het maken van afspraken over de informatievoorziening bij de oprichting van samenwerkingsverbanden. Dit is belangrijk omdat er bij een aantal nieuwe vormen (zoals regelingen zonder meer en MRA) steeds minder vaak iets geregeld is over de informatievoorziening. Volgens het handboek van de gemeente moeten er ook afspraken gemaakt worden bij oprichting hierover. In de praktijk is dat niet gebeurd bij de drie samenwerkingsverbanden die tussen 2014-2017 zijn opgericht.
- het altijd afgeven van zienswijzen bij begroting(swijzigingen) van gemeenschappelijke regelingen. Over het algemeen voldoet de raad hieraan, maar er zijn enkele samenwerkingsverbanden waarbij dit niet gebeurt. Vraag de griffie jaarlijks een overzicht te maken van de (niet) uitgebrachte zienswijzen.
- het opvragen van (tussen)evaluaties van samenwerkingsverbanden. Besteed vervolgens ook aandacht aan de mate waarin de beoogde doelen zijn behaald in de huidige samenwerkingsvorm.
- de informele 'regio carré' daadwerkelijk te benutten om informatie te verzamelen en vervolgens in de raad vaker samenwerkingsverbanden inhoudelijk te agenderen.

2 *Zoek zelf meer de samenwerking als raad.*

Er worden veel eisen gesteld aan raadsleden en de samenwerkingsverbanden van de gemeente worden steeds complexer. Dit betekent dat, als een raad grip wil houden, het nodig is om slimmer te werken en meer de samenwerking op te zoeken met andere gemeenteraden. Soms kan het lokaal belang beter gediend worden door directe samenwerking met andere raden. Daarnaast is het ook praktisch nuttig als niet elke raad het wiel opnieuw hoeft uit te vinden en de bestaande expertise beter wordt benut.

De raad is net gestart om samen met de raden van Zaanstreek-Waterland drie gemeenschappelijke raadsvergaderingen te organiseren. Dat lijkt ons een zinnig initiatief. Op dit moment ligt het accent in de vergaderingen vooral op het vergaren en uitwisselen van informatie over bepaalde samenwerkingsvormen en onderwerpen. Overweeg om in 2018 te experimenteren met het gezamenlijke voorbereiden van raadsbesluiten bij de begroting van twee publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden. Dit kan door andere raden meer op te zoeken en niet alleen in-

formatie te delen, maar ook samen vragen te stellen, standpunten te bepalen en eventueel besluiten te nemen.^e

3 Monitor de kwaliteit van de paragraaf verbonden partijen.

De kwaliteit van de paragraaf verbonden partijen kan een stuk beter, daardoor zou de paragraaf begrijpelijker kunnen worden. Momenteel is het college nog bezig om de nieuwste wijzigingen van BBV te verwerken in de jaarstukken van de gemeente. Houd daarom als raad in de toekomst een vinger aan de pols en kijk in hoeverre de paragraaf kwalitatief verbeterd is en voldoet aan de nieuwe BBV. Het is natuurlijk de taak van het college om goede informatie te leveren. Maar het is de taak van de raad om te controleren of dat ook op een goede manier is gebeurd. Vraag de eerste keer uitleg en toelichting op de veranderingen. Verder kan de raad kijken naar de volgende vragen:

- Is de paragraaf verbonden partijen begrijpelijker (met algemene toelichting), bevat hij actuelere cijfers en informatie die minder versnipperd wordt weergegeven?
- Is de informatie volledig: bevat het alle relevante samenwerkingsverbanden?
- Voldoet de gemeentelijke begroting beter aan de nieuwe BBV?

Link

Meer informatie over het onderzoek, inclusief een matrix met alle samenwerkingsverbanden, is te vinden via: <https://www.rekenkamer.amsterdam.nl/grip-op-samenwerkingsverbanden-zaanstad/>

^e De raden in Noord- en Midden Limburg willen daarmee experimenteren door 14 rekenkamer(commissie)s die samen een onderzoek naar de Veiligheidsregio hebben uitgevoerd en waarbij de raden voornemens zijn om weer samen te werken bij het meerjarenbeleidsplan voor Veiligheidsregio.